

Jaarverslag 2018

De Mussen

Huis van de buurt, Thuis in de buurt

De volgende fondsen steunden De Mussen in 2018:

Charity Stichting
Rob Beers

Stichting
St. Nicolaas Gasthuis

STICHTING
PIETER BASTIAANS

Inhoud

Voorwoord door de voorzitter	4
2018 in Vogelvlucht	8
Organisatie De Mussen	10
Leerwerkbedrijf De Mussen	10
Programmalijnen in De Mussen	14
Kinderen	16
Meiden	26
Tieners & Jongeren	30
De Mussen in de Brede Buurtzone	34
Kinderopvang De Mussen	36
Volwassenen / Ouders	40
Buurtsportvereniging	48
Steun voor De Mussen	50
Balans	52

VOORZITTER BESTUUR ROLF SCHUURMAN

Voorwoord

Beste lezer,

Graag wil ik me in dit jaarverslag aan u voorstellen. Sinds eind vorig jaar ben ik voorzitter van het bestuur van De Mussen. En ik ben trots dat ik op deze manier een bijdrage mag leveren aan zo'n mooie organisatie.

Bijzondere relatie met De Mussen

Mijn relatie met De Mussen is een bijzondere: mijn grootvader 'Meester de Bruin', was de oprichter van De Mussen. En mijn ouders, Ruud en Annie Schuurman, hebben het werk van mijn grootvader voortgezet tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Ik ben dus opgegroeid met De Mussen en heb er in mijn jeugd veel vrijwilligerswerk gedaan.

Sinds een aantal jaren ben ik lid van het bestuur van De Mussen en sinds een aantal maanden ben ik aangetreden als voorzitter. Het is bijzonder om op deze manier bij het levenswerk van mijn grootvader en ouders betrokken te mogen zijn.

De Mussen helpt mensen vooruit

De Mussen is in 1926 opgericht om kansen te bieden aan kinderen, jongeren en hun ouders in de Schilderswijk. Het geloof in het goede van de mens stond centraal. Mensen vonden bij de Mussen een tweede veilig 'thuis', waar zij zich konden ontwikkelen. Veel oud-Mussen die ik spreek zijn vol lof over De Mussen en laten mij weten dat zij terug kijken op een hele fijne jeugd in De Mussen, waar zij veel hebben beleefd en geleerd en er een basis werd gelegd voor hun verdere leven. Zij vertellen mij dat De Mussen 'hun leven' was en dat zij door De Mussen een beter leven hebben gekregen en goed terecht zijn gekomen.

Daarmee heeft De Mussen dus haar doel bereikt. Een 'thuis' bieden voor mensen uit de Schilderswijk, waar iedereen ongeacht haar of zijn afkomst zich kan ontplooiën en ontwikkelen in een veilige omgeving.

En nu, ruim 90 jaar na de oprichting, bestaat De Mussen nog steeds en is haar inzet onverminderd gericht op het bieden van kansen aan kinderen, jongeren en hun ouders in de Schilderswijk. Dat is nog steeds nodig: in wijken als de Schilderswijk is er nog steeds sprake van multi- problematiek en hebben bewoners minder kansen om zich te ontwikkelen op velerlei gebied. De Mussen biedt wijkbewoners een plek waar kinderen zich kunnen ontplooiën en hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, zich kunnen ontwikkelen en ondersteuning kunnen krijgen bij al hun vragen en problemen.

Maatschappelijke impact

Het Mussenwerk, waarin professionele sociale werkers en vrijwilligers bewoners ondersteuning bieden bij alle facetten van het leven, heeft een cruciale rol in de wijk. Onze professionals en getrainde vrijwilligers vormen een essentiële schakel in onze complexe netwerksamenleving. Verdere investering in sociaal werk is dan ook essentieel; zoals onderzoek uitwijst is de maatschappelijke impact ervan groot en is er ook een duidelijk economisch voordeel. Dankzij ons werk krijgen mensen weer vertrouwen in hun toekomst en doen zij minder een beroep op subsidies, voorzieningen en zorg.

Dat er behoefte is aan het Mussenwerk blijkt uit het feit dat wekelijks meer dan 2000 buurtbewoners ons buurtcentrum bezoeken. Ook de huidige bezoekers zijn vol lof over De Mussen en het Mussenwerk. De positieve effecten, zoals hierboven genoemd, zijn dagelijks te zien.

Dit alles kan plaatsvinden dankzij de enorme inzet van onze werknemers en de vele vrijwilligers. Zij doen geweldig werk. Maar ook de donateurs, de gemeente Den Haag en de vele fondsen die ons steunen dragen hun steentje daaraan bij. Dank daarvoor.

Mussenwerk van alle tijden

Gezien het feit dat De Mussen al zo lang bestaat en er nog steeds een grote behoefte aan is kan ik wel concluderen: het Mussenwerk is van alle tijden. En de Mussenmethodiek heeft zich bewezen. Ik hoop dat ik tijdens mijn voorzitterschap kan bijdragen aan de verdere ontwikkeling van ons werk en dat we daarmee nog meer mensen een betere toekomst kunnen geven.

2018 in vogelvlucht

Missie van De Mussen is het bieden van kansen aan kinderen, jongeren en hun ouders in de Haagse Schilderswijk. Ook in 2018 heeft het team van De Mussen zich ingezet om deze missie te laten slagen.

We kunnen terugkijken op een goed jaar waarin we weer met een veelzijdig aanbod wekelijks ruim 2.000 bezoekers hebben kunnen verwelkomen. De Mussen biedt hen activiteiten en programma's gericht op participatie, bewegen & gezondheid, kunst & cultuur en natuur en techniek. We werken hierbij samen met tal van instellingen en organisaties uit de wijk en de stad. Een deel van ons aanbod wordt gefinancierd met de subsidie van de gemeente Den Haag, een steeds groter deel van onze projecten worden bekostigd door lokale, nationale en Europese fondsen. Daarnaast dragen donateurs De Mussen een warm hart toe en dragen zij financieel bij aan een aantal projecten.

Van oudsher is De Mussen een plek waar kinderen komen spelen en zich kunnen ontwikkelen. Elke dag na school en gedurende alle vakantiedagen is er voor hen een veelzijdig aanbod van activiteiten en programma's. Tijdens de inloop kunnen kinderen met elkaar spelen of deelnemen aan sport- en spelactiviteiten.

In de vakanties gaan we naar musea, pretparken, het strand, de bossen en duinen, of op kamp. Bij het talentontwikkelingsprogramma de Talententent! kunnen kinderen en tieners hun talenten ontdekken en ontwikkelen. De Kinderkunstschool, een project in samenwerking met het Mauritshuis, was ook vorig jaar een groot succes. Voor de gemeenteraadsverkiezingen heeft De Mussen met andere kleinschalige welzijnsorganisaties een Jeugd Tribunaal georganiseerd. Door middel van dit tribunaal werd er bij de lokale politici op een ludieke manier aandacht gevraagd voor artikel 31 van de rechten van het kind, het recht op vrije tijd en recreatie. De vraag, of dit kinderrecht in wijken als de Schilderswijk en Transvaal voldoende werd gewaarborgd, stond hierbij centraal. Tieners en jongeren kwamen naar De Mussen om elkaar te ontmoeten en deel te nemen aan sport- en vakantie activiteiten. Maar zij namen ook zelf verantwoordelijkheid in de wijk, door deelname aan het Jongeren Buurt Preventie Team en door zich in te zetten voor het Crownie project.

Per week
bezoeken meer
dan 2000 buurt-
bewoners ons
buurtcentrum

Door uitbreiding van het aantal activiteiten maakte de meidenclub het afgelopen jaar een enorm groei door: steeds meer meisjes vonden de weg naar De Mussen.

De Mussen maakt, met de omliggende basisscholen, deel uit van de Brede Buurtzone Schilderswijk-Oost. Dit samenwerkingsverband heeft in 2018 met elkaar verkend of ze kan komen tot een integraal kindcentrum, de gesprekken hierover zullen in 2019 worden voortgezet. In het kader van deze samenwerking organiseert De Mussen huiswerkbegeleiding en voor een aantal scholen lessen in het kader van het Leer Kansen Profiel en de Zomerschool.

De Stichting Kinderopvang De Mussen maakt ook deel uit van dit samenwerkingsverband. Door de nieuwe wet voor de Kinderopvang was De Mussen het afgelopen jaar genoodzaakt om een stichting Kinderopvang op te richten, waarin de Peuterspeelzaal en de Buitenschoolse Opvang zijn ondergebracht. Door de enorme inzet van de leidsters is het gelukt om het aantal peuters in de opvang te behouden, ondanks dat de nieuwe wet obstakels teweeg bracht voor de ouders om hun kinderen in te schrijven. De Mussen deed het afgelopen jaar mee aan een pilot, waarin peuters een vijfde dagdeel deel konden nemen aan de Peuteropvang. Deze pilot is succesvol afgesloten: zowel de leidsters als de ouders waren enthousiast over de positieve effecten hiervan op de peuters.

Naast de kinderen en jongeren, bezoeken ook veel volwassenen De Mussen. Door

middel van een veelzijdig aanbod van activiteiten en programma's kunnen ook volwassenen zich ontwikkelen in De Mussen. Er waren tal van cursussen en vele voorlichtings- en informatiebijeenkomsten over maatschappelijke zaken die van belang zijn. Ouders worden op verschillende manieren ondersteund bij het opvoeden van hun kinderen. Bij het Bureau Jongeren Perspectief konden jongeren met multi problemen én hun ouders advies en informatie krijgen. Buurtsportvereniging De Mussen stimuleert wijkbewoners om actief te bewegen en een gezonde levensstijl te ontwikkelen. De Schilderswijk Moeders ondersteunden in 2018 ruim 500 andere moeders en gezinnen in de wijk. En het lustrumjaar werd gevierd met een conferentie over de succesvolle methodiek. Het project werd versterkt met de komst van 5 ambassadeurs die zich in gaan zetten om deze te verduurzamen. Op vraag van mannen in de wijk ging het

afgelopen jaar het Vadercentrum van start, we hopen dat dit een impuls zal geven aan activiteiten voor mannen in de wijk en het Vadercentrum hier een belangrijke rol in kan gaan vervullen. Sinds een aantal jaren kunnen werkzoekende wijkbewoners bij het project de Werkplaats ook ondersteund worden bij het zoeken naar werk, hetgeen ook in 2018 heeft geresulteerd in tientallen succesvolle sollicitaties. We zien aldus dat buurtbewoners zich bij De Mussen op veel gebieden ontwikkelen en zelfredzamer worden.

**Afgelopen jaar
waren meer dan
120 vrijwilligers
actief voor
De Mussen**

Organisatie De Mussen

Medewerkers

Het team

Het team van De Mussen bestond in 2018 uit 18 medewerkers (16 FTE). Het multiculturele team van De Mussen blijft een goede afspiegeling van de wijk waarin we werken. Door de diverse samenstelling van het team kan De Mussen een goede bijdrage leveren aan het opgroeien van kinderen en jongeren in de Schilderswijk en een goed contact met de ouders in de wijk onderhouden.

Leerwerkbedrijf

Het Leerwerkbedrijf van De Mussen heeft in 2018 45 medewerkers aangenomen in de Stipbanenregeling van de gemeente Den Haag. Deze regeling geeft werkloze mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt kans om werkervaring op te doen. Voor De Mussen zijn deze extra collega's een welkome aanvulling om alle werkzaamheden bij het beheer, de receptie, de administratie, het jeugdwerk, de buurtsportvereniging, de Voorschool, etc. uit te kunnen voeren. Al in 2018 is ruim 10% van deze werknemers doorgestroomd naar reguliere banen, hetgeen laat zien dat deze regeling voor zowel de organisatie als voor de mensen zelf van grote waarde is.

Vrijwilligers

Eind 2018 waren er ruim 120 vrijwilligers actief bij De Mussen. Het merendeel van de vrijwilligers komt uit de wijk, maar een aanzienlijk deel is van buiten de wijk. Zonder de inzet van al deze vrijwilligers zou De Mussen veel minder programma's en activiteiten aan kunnen bieden.

Stagiaires

Circa dertig stagiaires van verschillende Mbo- en Hbo-opleidingen liepen het afgelopen jaar stage bij De Mussen. Daarnaast had De Mussen ook dit jaar weer maatschappelijke stageplaatsen voor middelbare scholieren. Een aantal stagiaires heeft ook een onderzoekstage gedaan. Veel stagiaires zetten zich na hun stageperiode nog in als vrijwilliger bij De Mussen.

Vakkrachten

Bij De Mussen verzorgen tientallen vakkrachten verschillende cursussen in onder andere de Talententent!, bij de Zomerschool, het Leerkansen Profiel en de Buurtsportvereniging.

12

Samenwerking

De Mussen werkt met tal van organisaties in en buiten de wijk samen om de kansen van buurtbewoners te vergroten. Zo wordt er in de Brede Buurt Zone intensief samengewerkt met de omliggende basisscholen. Met collega-welzijnsinstellingen wordt het aanbod afgestemd. In de programmalijn Bewegen en Gezondheid wordt samengewerkt met gezondheidscentra De Rubenshoek en De Koning en Leefstijlcentrum WOW. In de programmalijn Kunst en Cultuur hebben we gezamenlijke projecten met theater de Vaillant en het Mauritshuis. De Mussen werkt daarnaast nauw samen met het sociale wijkteam, wijkverpleegkundigen, het CJG, Veilig Thuis en de wijkagenten van bureau Hoefkade. Met Europese partners in België, Frankrijk en Engeland wordt er in diverse Europese projecten samengewerkt.

Het gebouw

Als huis van de buurt vinden we het belangrijk dat we buurtbewoners kunnen ontvangen in een gezellig buurtcentrum. Gastvrouwen ontvangen de bezoekers en geven hen informatie over het activiteiten-aanbod. In de grote zaal kunnen wijkbewoners elkaar ontmoeten, een kopje koffie drinken of de krant lezen. Het gebouw van De Mussen heeft veel faciliteiten: een sportzaal, fitnessruimte, danszaal, een theaterzaal met bioscoopfaciliteiten, tal van cursusruimten en een computerlokaal. De Mussen biedt organisaties uit de wijk ruimte aan om te vergaderen en bijeenkomsten te houden.

Bertus de Wolff pleintje

Het speelpleintje bij De Mussen is het afgelopen jaar omgedoopt tot Bertus de Wolffpleintje en feestelijk geopend door Bertus de Wolff zelf. Bertus is meer dan 80 jaar verbonden aan De Mussen. Als jong kind kwam hij bij Meester de Bruin op de club, later werd hij voorzitter van de Jonge Ongehuwde Mussen en weer later is hij vele jaren actief geweest in het bestuur van De Mussen. Bertus is 65 jaar lang in Otterlo op kamp geweest! Kortom: Bertus heeft zijn lange leven ingezet voor De Mussen, hetgeen we hebben willen vieren met de opening van het Bertus de Wolffpleintje.

13

Programmalijnen

De Mussen biedt haar activiteiten aan in de programmalijnen Participatie, Kunst & Cultuureducatie, Bewegen & Gezondheid en Natuur & Techniek.

Participatie

Het programma Participatie is gericht op actief en zelfredzaam kunnen deelnemen aan de samenleving. Bij alle activiteiten van kinderen en jongeren in De Mussen is er aandacht voor de ontwikkeling van sociale en communicatieve vaardigheden: leren spelen en delen met elkaar, leren omgaan met boosheid en ruzie, je eigen grens en die van een ander respecteren. Voor de toekomst van de kinderen is het bovendien van belang om voldoende zelfvertrouwen en een goed zelfbeeld te ontwikkelen. In de pedagogische aanpak van de jeugdwerkers wordt hier veel aandacht aan besteed. De Mussen daagt kinderen, jongeren en volwassenen uit om te participeren in het programma: bezoekers hebben een stem in het aanbod. De Mussen biedt buurtgroepen en zelforganisaties ruimte, faciliteiten en indien gewenst ondersteuning.

Bewegen & Gezondheid

Om je te kunnen ontwikkelen tot een zelfstandig en gelukkig mens is een goede gezondheid van cruciaal belang. Met de programmalijn Bewegen & Gezondheid wil De Mussen een bijdrage leveren aan de verbetering van gezondheid en welzijn van wijkbewoners. Bovendien ontwikkelen kinderen en jongeren tijdens sportactiviteiten ook belangrijke sociale vaardigheden. Zij leren onderdeel te zijn van een team, om te gaan met regels en met winnen en verliezen als ook hun eigen grenzen en die van anderen te respecteren. Naast het sportaanbod wordt in deze programmalijn ook voorlichting gegeven over een gezonde levensstijl.

Kunst & Cultuureducatie

Door middel van een aanbod op het gebied van kunst en cultuur streeft De Mussen ernaar om kinderen en jongeren te leren om zich te uiten in de verschillende kunstdisciplines. Hierdoor worden creatieve denkprocessen bevorderd. Kunst- en cultuureducatie kan kinderen en jongeren ondersteunen bij het ontwikkelen van een eigen identiteit. Door middel van kunst en cultuur kunnen zij leren zichzelf goed uit te drukken en leren open te staan voor anderen. In deze programmalijn komen ook algemene vaardigheden aan bod zoals de ontwikkeling van de (fijne) motoriek, (zelf)reflectie en het belang van oefening, doorzettingsvermogen en discipline. Kinderen en jongeren leren wat ervoor nodig is om samen iets moois te maken en hoeveel plezier is te beleven aan het maken van kunst.

Natuur & Techniek

Dit programma richt zich op 'het onderzoekend en ontwerpend leren'. Hierbij werken kinderen als 'onderzoeker' en 'ontwerper' en ontwikkelen ze met elkaar hun begrip van concepten uit natuur en techniek. Onderzoeken en ontwerpen zijn daarbij geen doel op zich, maar een manier van werken die vanuit de verwondering en nieuwsgierigheid kinderen (samen) laat waarnemen, nadenken, handelen en reflecteren. De cognitieve ontwikkeling wordt in dit programma bevorderd en er is tevens veel ruimte voor creativiteit.

KINDEREN

Binnen het jeugdwerk van De Mussen staan burgerschapsvorming, het ontwikkelen van sociale vaardigheden en talentontwikkeling centraal. De jeugdwerkers van De Mussen leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen door middel van het aanbieden van activiteiten op het gebied van ontspanning, ontmoeting, vorming, educatie, kunst, cultuur en sport. Daarnaast geven zij opvoedingsondersteuning aan de ouders. De jeugdwerkers worden hierbij ondersteund door vrijwilligers en stagiaires. De jeugdwerkers slaan bruggen tussen het opgroeien van kinderen thuis, op school en in het publieke domein.

Ruimte voor ontwikkeling

De Mussen wil een veilige en vertrouwde plek zijn waar kinderen na school met elkaar kunnen spelen en hun talenten en sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen. Elke dag na school en in alle schoolvakanties heeft De Mussen voor kinderen in de wijk een veelzijdig activiteitenprogramma.

PARTICIPATIE / MEEDOEN

Naschoolse activiteiten

Iedere middag na school wordt De Mussen bezocht door honderden kinderen. Zij bezoeken de kleuterclub, de kinderclub, komen sporten, krijgen huiswerkbegeleiding of ontwikkelen hun talenten in de TalentenTent!

Vakantieactiviteiten

In de schoolvakanties zijn er iedere dag activiteiten in en om De Mussen. Maar we gaan ook met de kinderen op stap, naar het strand en de duinen, een museum, theater of een pretpark. In de zomervakantie had elke week een eigen thema zoals het menselijk lichaam, de zee, feest, verkeer en de ruimte. Hoogtepunt het afgelopen jaar waren de Jeugd Vakantie Activiteiten (JVA) in Duinrell en uitstapjes naar het Maritiem Museum, het Dolfinarium, Corpus Leiden en Space Expo. Ook de uitstapjes naar de Kust Zeil Vereniging in Scheveningen waren heel erg geliefd bij de kinderen. Ze zijn daar in de mei- en zomervakantie op bezoek geweest en hadden enorm veel plezier met spelletjes in de duinen, op het strand en in het water.

Speel-o-theek

Ruim 190 gezinnen zijn lid van de Speel-o-theek in De Mussen. De speel-o-theek heeft een uitgebreid assortiment educatief speelgoed. Wekelijks is er een speelmiddag waar kinderen en hun ouders kunnen komen spelen. Ouders kunnen voorlichting krijgen over het aanwezige materiaal en het belang van spelen en goed speelgoed voor de ontwikkeling van hun kinderen.

De Mussen in de wereld

Bij de Kindernieuwsclub wordt iedere week met kinderen het nieuws doorgenomen, aan de hand van items uit het jeugdjournaal of de Kidsweek. Met de jongere kinderen worden de gebeurtenis besproken. Met de oudere kinderen wordt er ook gedebatteerd over het onderwerp. Kinderen leren op deze manier de wereld beter te begrijpen en hun eigen mening te vormen en deze te uiten. Moeilijke thema's worden daarbij ook niet geschuwd: wat is vrijheid van meningsuiting? Hoe ga je om met discriminatie? Maar ook: wat is respectvol met elkaar omgaan?

"Ik kan niet zonder De Mussen, wat zou ik dan na school moeten doen?"

— Maissa 10 jaar, komt vanaf haar kleutertijd naar De Mussen

Jeugd Tribunaal

In februari organiseerde De Mussen met stichting Jeugdwerk en buurthuis Mandelaplein een Jeugd Tribunaal in theater De Vaillant (Schilderswijk).

Met het Jeugd Tribunaal willen we aandacht vragen voor artikel 31 van de rechten van het kind.

Doel van het Tribunaal was om aandacht te vragen voor de geringe mogelijkheden op kwalitatief zinnige vrijetijdsbesteding van kinderen en tieners in de Schilderswijk en Transvaal. Het Tribunaal vond plaats in theater de Vaillant; buurtbewoners, politici en beleidsambtenaren waren aanwezig. Het Tribunaal werd uitgevoerd door theater in Feite. Er was een rechter, een advocaat Pro, een advocaat Contra, getuigen (ouders, kinderen, ambtenaren, de wijkagenten, jeugdwerkers).

Op een ludieke manier werden de argumenten Pro en Contra uitgewisseld. De kinderen lieten de rechtbank prachtige uitvoeringen zien. Na de pauze gingen vertegenwoordigers van tien politieke partijen met elkaar in debat over het onderwerp. Aan het eind van het Tribunaal deed de rechter uitspraak. Dit vonnis werd overhandigd aan de aanwezige jeugdbondsman van Den Haag.

ARTIKEL 31 KINDERRECHTEN VERDRAG HET RECHT OP VRIJE TIJD EN RECREATIE:

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.

2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen voor culturele, artistieke en recreatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

Toelichting

Het kind heeft recht op rust en vrije tijd, om te spelen en op recreatie, en om deel te nemen aan kunst en cultuur. Kinderen moeten daarvoor de tijd hebben en er moet ongevaarlijk en leuk speelgoed zijn en veilige speelplekken. Dit geldt voor alle kinderen, kinderen in ontwikkelingslanden én in welvarende landen, maar ook bijvoorbeeld voor kinderen met een handicap.

Speelplekken moeten er niet alleen voor kleine kinderen zijn. Er dienen ook plekken zijn voor tieners om zich te kunnen vermaken. Kinderen die in Nederland onder de armoedegrens leven, zitten minder vaak op sport, muziekles of scouting dan rijkere kinderen. Dat is ongewenst, want de ontwikkeling van een kind wordt steeds meer bepaald door activiteiten in hun vrije tijd. De overheid moet ervoor zorgen dat ieder kind gelijke kansen heeft om dit recht te realiseren. Het recht op recreatie is geen 'luxe' kinderrecht. Want spelen en sporten zijn belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Spelen en leren zijn aan elkaar gekoppeld. Alle kinderen moeten daarom de tijd en de ruimte krijgen om te spelen.

HET VONNIS

We hebben vandaag de vrije tijd in de wijken Schilderswijk en Transvaal van alle kanten belicht.

We hebben beleefd wat er zo als in de wijken te doen is. We hebben rap, dans, drama, en prachtige muziekkuitvoeringen gezien.

Mijn eerste conclusie is: de talenten van de kinderen, de jongeren zijn groot.

Wij hebben ervaren hoeveel mensen bij de wijk betrokken zijn. Wijkagenten, politici, college, oppositiepartijen, ambtenaren, jeugdwerkers. Wat een passie spreekt uit hun woorden én daden. Mijn tweede conclusie is: de talenten, wensen en verlangens van alle betrokken zijn zeer groot.

Maar nu de vraag der vragen: is er voldoende en kwalitatief zinnige vrijetijdsbesteding in de wijken? Ik heb veel argumenten pro en contra gehoord. Volstaat de huidige situatie of moet er een grote verandering plaatsvinden? Contra zegt: de ouders interesseert het niets wat de kinderen doen. Ik acht dat niet bewezen. Maar, wel vind ik dat de ouders zich meer bewust moeten zijn van de voordelen van sport en spel én cultuur voor lichaam en geest en voor de toekomst. Dat acht ik bewezen. De ouders moeten aan de bak! Contra zegt: de kinderen zijn lui en verwend. Ik acht dat niet bewezen, ik heb talloze voorbeelden van het tegenovergestelde gezien vandaag. Pro zegt: er is onvoldoende te doen. Op het eerste gezicht is er voldoende te doen, ik ben zeer onder de indruk van de lijst die Contra voordroeg. Maar ik ben nog meer onder de indruk van de lange lijst die Pro heft voorgelezen. Ik acht bewezen dat er veel bezuinigd is op jeugd en jongerenwerk en dat de kritische grens bereikt is. Alle voorstellen van de heren en dames politici zijn bovendien gericht op betaalde opvang na schooltijd. Daar is eenvoudigweg te weinig besteedbare ruimte voor in deze wijken. Niet alle ouders zien het belang in van kwalitatief zinnige vrijetijdsbesteding. De ouders moeten aan de bak, zoals gezegd, maar de politici ook! Geld, goede plannen voor betaalbare ontwikkeling opdat de rechten van het kind geëerbiedigd worden.

Bezuinigingen op het jeugd en jongerenwerk moeten hoe dan ook terug gedraaid worden. Jeugdwerkers zijn belangrijk voor jongeren in de wijk. Ze kunnen met hen praten, hun geheimen toevertrouwen! Jeugdwerkers kunnen hen helpen als er problemen zijn!

De Kinderraad

De Kinderraad van De Mussen bestaat uit 5 kinderen tussen de 7 en 12 jaar. Om deel te nemen aan de kinderraad hebben de kinderen auditie gedaan; voor een jury hebben de kinderen verteld waarom zij deel willen nemen aan de kinderraad. In de kinderraad kunnen de kinderen meedenken, meepraten en meebeslissen over alles wat hen aangaat bij De Mussen. De Kinderraad is het afgelopen jaar erg actief geweest. De kinderen hebben o.a. meegeschreven aan de Kinderrechtenkrant van de gemeente, ze hebben zich via European Youth Capital ingezet om Den Haag jongerenhoofdstad van Europa te maken en voor de jaarwisseling een vuurwerkquiz gemaakt om hun leeftijdsgenootjes te informeren over de veiligheid rondom het afsteken van vuurwerk.

Ouderparticipatie

Steeds meer ouders helpen bij de kinderactiviteiten na school en in de vakanties. Regelmatig verzorgen de moeders lunches en diners bij bijzondere gelegenheden. De ouder- en kindkampen zijn zo gewild dat er wachtlijsten zijn voor deelname. Ook andere activiteiten voor ouders en kinderen samen zoals de Kinderkooktuin, Cinema De Mussen en de familieavonden worden druk bezocht. Een goede ontwikkeling is verder dat steeds meer ouders de uitvoeringen en tentoonstellingen van de kinderen bezoeken. In de ouderraad kunnen ouders meepraten en meedenken over het programma-aanbod, ouderbetrokkenheid, regels en afspraken in het kinderwerk, etc. Tweemaal per jaar is er een informatiebijeenkomst voor de ouders van kinderen die De Mussen bezoeken. Er is ook gelegenheid om in gesprek te gaan met medewerkers en andere ouders uit de wijk.

Kampen

Het afgelopen jaar zijn er 4 kampen georganiseerd: voor meiden, ouders en kinderen en vaders en zonen waren er kampen in Otterlo. De jongens zijn op kamp geweest naar Heino. Meer dan 300 ouders en kinderen genoten tijdens deze kampen van de mooie natuur, elkaar en de leuke programma's met boswandelingen, spooktochten, zwemmen, kampvuur maken, diverse sporten, gezelschapsspellen en nog veel meer. Voor de kinderen en ouders waren het onvergetelijke dagen met nieuwe ervaringen. Sommige kinderen en ouders waren voor het eerste buiten de omgeving van Den Haag. Dat maakte op kamp gaan voor hen heel erg uniek en speciaal.

Oud en Nieuw viering

Met oudjaar was het weer als vanouds een groot feest in De Mussen. Meer dan 400 bezoekers, moeders, vaders, jongeren en kinderen, kwamen samen in De Mussen om afscheid te nemen van het oude jaar en het nieuwe jaar in te luiden.

KUNST & CULTUUREDUCATIE

De Talententent!

In de Talententent! van De Mussen kunnen kinderen hun talenten ontdekken en ontwikkelen. Dit wordt veelal mogelijk gemaakt door bijdragen van fondsen, serviceclubs, bedrijven en sponsors. De Talententent! biedt kinderen een prachtig aanbod van diverse cursussen, waaronder hiphop, muziek, instrumenten, schaken, streetdance, theater, musical, rap, tekenen en schilderen en de kinderkooktuin.

Kinderkunstschool

Ook dit jaar konden kinderen meedoen aan de Kinderkunstschool. De Kinderkunstschool is een project van het Mauritshuis en De Mussen en heeft voor de vierde keer plaatsgevonden. Op de kinderkunstschool leren kinderen over de geschiedenis van, en kunst & cultuur in de Gouden Eeuw. Kinderen leren de theorie over kleuren en licht en donker te gebruiken in de praktijk door te tekenen en te schilderen. Het project is een daverend succes: de kinderen hebben prachtig werk gemaakt dat ze hebben tentoongesteld. Ook hebben zij, met hun familieleden, twee keer het Mauritshuis bezocht. Bij het laatste bezoek hebben de kinderen, die hebben deelgenomen aan de Kinderkunstschool, een rondleiding gegeven aan hun ouders,

broertjes, zusjes, opa's en oma's en hebben zij verteld wat zij allemaal hebben geleerd. Dankzij een donatie van een sponsor wordt de kinderkunstschool mogelijk gemaakt.

KINDERRECHTEN RAP

Ik vraag nu.. waar zijn die kinderrechten.

Ik wil nu...voor elke kind het beste

Het doet me.. enorm pijn

Owwooo owoooo

Geboren en getogen hier in Nederland.

Hier voel ik veilig, ik ben tevreden want,

Ik kan doen wat ik wil, en ik heb hier lol

Spelen op de pleintjes en daarna weer naar school.

Maar dat kan niet overal, helaas zijn dit de feiten.

Dit doet zo pijn en ik kan het niet begrijpen.

Ik zie kindjes lijden, ik zie kindjes vechten.

Ik zie kinderarbeid, waar zijn die kinderrechten?

Want ieder het recht op een eerlijke leven..

Dus kom op alle mensen het is tijd om te geven.

Cinema De Mussen.

Maandelijks kunnen gezinnen uit de wijk op zondag een familiefilm komen kijken in Cinema De Mussen. Er worden dan leuke en leerzame films gedraaid. De Cinema trekt veel bezoekers en het is voor veel gezinnen een gezellig middagje uit.

"Ik vind De Mussen leuk. De Mussen betekent veel voor mij. Het is de aller-leukste plek!"

– Yue 10 jaar komt al 5 jaar naar De Mussen

BEWEGEN & GEZONDHEID

Sportactiviteiten voor kinderen

De sportactiviteiten werden ook in het afgelopen jaar weer druk bezocht door de kinderen uit de buurt. Wekelijks was er een sport- en spelmiddag voor kleuters en er werd meerdere malen per week sport voor kinderen van 7 t/m 12 jaar aangeboden. De kinderen kunnen dan deelnemen aan verschillende sportactiviteiten, waaronder, voetbal, hockey, turnen, judo, tennis en volleybal. Op het strand zijn we met de kinderen gaan surfen. Bij AB Zee Scheveningen hebben kinderen geleerd om te zwemmen in de zee. Verschillende teams van De Mussen hebben deelgenomen aan diverse toernooien. Een van de hoogtepunten van het jaar was weer een bezoek aan de Kust Zeil Vereniging Scheveningen.

Tijdens de jaarlijkse sponsorloop hebben de kinderen zich ingezet voor een bijdrage aan de kinderkunstschool van de Stichting HOPE, in Gaza.

Sport-o-theek

Bij de sport-o-theek kunnen kinderen ballen, skelters, fietsen, skeelers en ander buitenspeelgoed lenen om op het Meester De Bruinplein te spelen. Iedere dag, als het weer het toelaat om buiten te spelen, hangt de vlag uit als teken dat de sportotheek open is. Dat wordt mogelijk gemaakt door de inzet van vrijwilligers uit de wijk. Tijdens de Nationale Buitenspeeldag was er weer een groot buiten speelfeest rondom de Sport-o-theek, dat druk werd bezocht door kinderen en hun ouders.

Kanjers!

Ook in 2018 konden kinderen met overgewicht meedoen aan het project Kanjers! Door deelname aan dit project worden ouders en kinderen zich bewust van de gevolgen van overgewicht bij kinderen. Verandering in leefstijl, gezonder gaan eten, meer bewegen en ontwikkelen van plezier in bewegen zijn de belangrijkste aandachtspunten bij de uitvoering van het programma.

NATUUR & TECHNIEK

Activiteiten in het kinderwerk

Bij de kinderactiviteiten wordt er ook aandacht gegeven aan natuur en techniek. Zo werden thema's rondom natuur en techniek verwerkt in creatieve activiteiten, bijvoorbeeld bouwpakketten in elkaar zetten, technisch bouwen, hout snijden en hout bewerken met brandpennen. Daarnaast zijn de kinderen naar het bos en het strand gegaan en hebben ze de kinderboerderij en Avifauna bezocht. Bij de kinderkooktuin is er ook extra aandacht geweest over hoe groenten en fruit groeien. Het bezoek aan het Science Center in Delft was voor de kinderen ook heel leerzaam. Spelenderwijs leren kinderen zo meer over zaken rondom natuur en techniek.

"Als mijn kinderen op De Mussen zijn weet ik dat ze veilig zijn!"

- Fatima, moeder van 4 kinderen die De Mussen bezoeken

Bereik: In 2018 hebben meer dan 600 kinderen deelgenomen aan de verschillende kinderactiviteiten

MEIDEN

Meiden in de Schilderswijk hebben bij het opgroeien veelal te maken met verschillende, en soms conflicterende, verwachtingen van ouders en maatschappij. Dan valt het niet altijd mee om daar je eigen weg in te vinden. De meidenclub in De Mussen probeert meiden te steunen in het vinden van hun eigen weg en eigen stem.

PARTICIPATIE

Meidenclub

Vijf dagen in de week zijn er diverse activiteiten voor meiden van verschillende leeftijden. Tijdens de meidenclub kunnen meisjes elkaar ontmoeten, gezamenlijk activiteiten ondernemen, informatie krijgen en met elkaar praten over onderwerpen die hen bezig houden. Met de meidenwerkster kunnen er persoonlijke zaken besproken worden. Tijdens de vakanties is er een afwisselend programma in en om De Mussen. En af en toe gaan we er op uit, naar het strand, de bossen of een museum.

Crownies

Bij Crownies zetten kinderen zich in voor anderen in de wijk. Hierbij kunnen zij Crownies verdienen waarmee ze gezamenlijk sparen voor een leuk uitstapje. Bij De Mussen zijn er twee groepen Crowniegirls actief. Elke week zetten zij zich in voor anderen. Zo hebben zij het afgelopen jaar brood verzameld, glas opgehaald en de moestuin schoon gemaakt. Zij zijn ook regelmatig op bezoek geweest bij de bewoners in de Schildershoek.

Bij de landelijke veteranendag hebben ze bij de veteranen anders opgespeld. Met al deze activiteiten dragen zij op jonge leeftijd al hun steentje bij. Wij zijn heel trots op onze Crownie meiden!

Den Haag, 14 – 7 -2018

Aan de Haagse Bloemenmeisjes,

De ontvangst van Haagse Veteranen, was een eer om dat te mogen beleven. En dan nog wel met zo'n stel prachtige meisjes. Wat een eer voor me! Wie waren ze? Dat wist ik niet! Welke school? Evenmin! Zeker kwamen ze een mooie Hollandse Anjer in het knoopsgat spelden. Dit moment legt nu voort op de foto die mijn zoon van ons maakte. Ik, de oudste veteraan van Den Haag uit de tweede wereldoorlog, wens jullie een gezond en gelukkig leven toe. En wil jullie heel erg bedanken voor jullie komst!

*J.Th. Roenders
Geboren 30-8-1916*

28

Moeder & dochter avonden

Het afgelopen jaar zijn er een aantal moeder & dochter avonden georganiseerd. Doel hiervan was dat dochters en moeders met elkaar in gesprek gaan over thema's die ze niet zo vaak samen bespreken. Het waren hele gezellige en leerzame avonden voor zowel moeders als dochters.

Meidenkamp

Hoogtepunt van het jaar was het meidenkamp in Otterlo. Voor veel meisjes is het heel bijzonder om zonder hun ouders met elkaar op kamp te gaan. Ze hebben genoten van de natuur in Otterlo en het programma. Veel spelletjes, zwemmen, naar het klimbos en als afsluiter naar Walibi. Wat een pret!

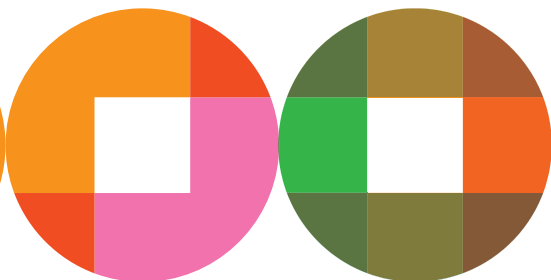
BEWEGEN & GEZONDHEID

Sportclub voor meiden

In samenwerking met Streetsport is er wekelijks een sportmiddag voor meisjes.

29

TIENERS & JONGEREN

Jongerenwerkers begeleiden jongeren naar volwassenheid en actief burgerschap. De jongerenwerkers die werkzaam zijn in De Mussen staan dicht bij de leefwereld van de jongeren. Zij leggen contact met jongeren op straat, op pleintjes, op school, op social media en op andere plekken waar jongeren samenkomen. Zij maken van daaruit verbinding met hen, met hun ouders, oudere broers en buurtbewoners. Naast het bieden van een positieve vrijetijdsbesteding stimuleren en ondersteunen de jongerenwerkers de persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren. Zij stimuleren jongeren om hun talenten te ontdekken en ontwikkelen, zijn een rolmodel en helpen bij het opbouwen van een sociaal netwerk. Ook kunnen jongeren terecht met vragen omtrent school, werk en andere belangrijke zaken in hun leven. Zo worden tieners door de jongerenwerkers begeleid in de overgang naar het voorgezet onderwijs en hebben jongerenwerkers het afgelopen jaar verschillende jongeren begeleid naar een (bij)baan.

PARTICIPATIE / MEEDOEN

Inloopactiviteiten voor jongeren

De jongerensoos is een plek waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en verschillende activiteiten kunnen ondernemen, zoals dammen, tafelvoetbal, tafeltennis, films kijken, gamen, etc. De inloop is voor de jongerenwerkers een manier om jongeren te bereiken.

Vakantieactiviteiten

Ook het afgelopen jaar zijn er in alle vakanties activiteiten voor jongeren georganiseerd. Deze activiteiten vonden plaats in De Mussen (bijvoorbeeld toernooien, quiz- en filmavonden) of daarbuiten (naar het strand, zwemmen, voetbalwedstrijd, schaatsen, paintballen).

Kamp

De jongeren zijn dit jaar weer op kamp gegaan, naar Heino. De jongeren hebben genoten van de mooie plek en het veelzijdige programma met onder andere een Challenge Run, een dropping en een dagje naar Slagharen.

Ramadanactiviteiten

Tijdens de Ramadan was De Mussen een aantal avonden per week open na zonsondergang. Ook volwassen wijkbewoners bezoeken deze avonden, die vaak extra gezellig zijn door de samenhangende sfeer die bij de Ramadan hoort.

Oud en Nieuw

Met oudjaar was het weer als vanouds een groot feest in De Mussen. Meer dan 400 bezoekers van alle leeftijden kwamen samen in De Mussen om afscheid te nemen van het oude jaar en het nieuwe jaar in te luiden. Van de 400 bezoekers waren er meer dan 150 jongeren.

Buurt Preventie Team

In De Mussen waren het afgelopen jaar 2 Jongeren Buurt Preventie Teams actief. Meer dan 35 jongeren maken wekelijks met elkaar, op twee verschillende avonden, een ronde door de wijk. Tijdens deze ronde maken ze contact met hangjongeren, signaleren kapotte verlichting en grof vuil op straat. Daarnaast hebben de teams meegelopen aan de beveiliging van het Schilderswijk Festival.

Door deelname aan het BPT nemen jongeren verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte van de wijk waarin zij wonen en leren zij elkaar hierop aan te spreken.

Crownies

Bij Crownies zetten jongeren zich in voor anderen in de wijk. Hierbij kunnen zij crownies verdienen waarmee ze gezamenlijk sparen voor een leuk uitstapje. Zo zijn de jongeren van De Mussen naar het verzorgingscentrum De Schildershoek gegaan, waar zij de ouderen die daar woonden gezelschap hielden. Daar hebben zij bijvoorbeeld een bingo georganiseerd voor de bewoners. Hun bezoekjes worden erg op prijs gesteld! Ook was er na oud en nieuw een grote opruimactie waar de jongeren zich actief hebben ingezet.

Bureau Jongeren Perspectief

Het BJP is bedoeld voor jongeren (en hun ouders) met wie het niet zo goed gaat. Zij kunnen informatie en advies krijgen op het gebied van wonen, financiën, zorg en welzijn. De medewerker van het BJP werkt ook outreachend; hij gaat de straat op om contact te maken met jongeren en komt bij hen thuis om hun problemen te bespreken en naar oplossingen te zoeken.

KUNST & CULTUUREDUCATIE

TalentenTent!

In het kader van het talentontwikkelingsprogramma de TalentenTent! zijn er diverse cursussen gegeven aan jongeren.

Studio M.U.S. en I love Hip Hop

In studio M.U.S. (Music Unlimited Schilderswijk) kunnen jongeren eigen nummers opnemen. Veel jongeren hebben het afgelopen jaar gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Zo fungeert de studio als een broedplaats voor jong talent van rappers en producers. Het afgelopen jaar heeft De Mussen meegedaan aan de I love hip hop avonden in theater de Vaillant.

BEWEGEN & GEZONDHEID

Diverse sportactiviteiten

Ook het afgelopen jaar konden de jongeren in De Mussen meerdere keren per week komen sporten. Ook hebben zij deelgenomen aan diverse toernooien. Hoogtepunt van de zomervakantie was weer een bezoek aan de Kustzeil Vereniging Scheveningen. Fijn om naar het strand te gaan, te leren over zee, de duinen én de zee op te gaan in een echte speedboot!

Kookworkshops

De tweewekelijkse kookworkshop is onder jongeren ook heel populair. De moeders van de jongens leren tijdens deze workshops de jongens om een gezonde maaltijd te bereiden met verschillende receptuur. Daarna wordt er gezellig samen gegeten.

In 2018 hebben ruim
210 jongens en 80 meiden
deelgenomen aan de
verschillende activiteiten in het
jongeren- en meidenwerk

DE MUSSEN EN DE BREDE BUURTZONE

De Mussen maakt onderdeel uit van de Brede Buurt Zone in de Schilderswijk-Oost. In de Brede Buurt Zone wordt een impuls gegeven aan de ontwikkelingskansen van kinderen. In de Brede Buurt Zone kunnen leerlingen hun talenten ontdekken, ontwikkelen en achterstanden wegwerken. Hiermee krijgen zij kansen om verder te komen.

Het afgelopen jaar heeft De Mussen intensief samengewerkt met zes omliggende basisscholen. Zo werden activiteiten met elkaar afgestemd en werden kinderen en ouders vanuit de scholen doorverwezen naar activiteiten van De Mussen. Als kinderen, om welke reden dan ook in de knel dreigen te raken (problemen in de gezinnen, pestgedrag, etc.) worden de zorgen hierom gedeeld met de scholen en wordt er met hen gezocht naar een oplossing. Daarnaast biedt De Mussen de scholen extra lessen aan in het kader van het leerkansenprofiel (LKP) en de Zomerschool en organiseert De Mussen op margedagen van de scholen een activiteitendag. Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen, met deze geïntegreerde aanpak, het beste uit zich zelf kunnen halen.

Leerkansenprofiel (LKP)

Met de invoering van het Leer Kansen Profiel (LKP) wordt de schooltijd met 6 uur per week verlengd. Deze verlengde leertijd wordt gebruikt voor het aanbieden van extra lessen taal, algemene ontwikkeling en talentontwikkeling. De Mussen verzorgt LKP lessen voor diverse omringende basisscholen zoals kleutergym, kleuterdans, schrijfdans, kunst, rap en djembé, ICT, dansen, programmeren, vloggen en bloggen, woordenschat, Engels en journalistiek. Deze inspirerende lessen worden deels in De Mussen en deels op de scholen gegeven en zijn een meerwaarde voor het schoolcurriculum. Meer dan 200 kinderen volgen meerdere malen per week deze LKP lessen.

Zomerschool

Het afgelopen jaar organiseerde De Mussen weer een Zomerschool voor leerlingen van de omringende scholen. De Zomerschool had dit jaar 78 deelnemers. In de ochtend kregen de kinderen extra lessen in taal en 's middags konden zij creatieve en sportieve vakken volgen. Tijdens de Zomerschool werd er onder andere een bezoek aan het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum en kregen de kinderen een kijkje achter de schermen van The Voice. Ook werd er een bezoek gebracht aan het LUMC waar de kinderen een college kregen over proefdieren. Ook bezochten zij het Museum voor Communicatie. Leidraad in het programma

van de Zomerschool is dat kinderen leren samenwerken, kritisch denken, creatief denken en communiceren.

Margedagen

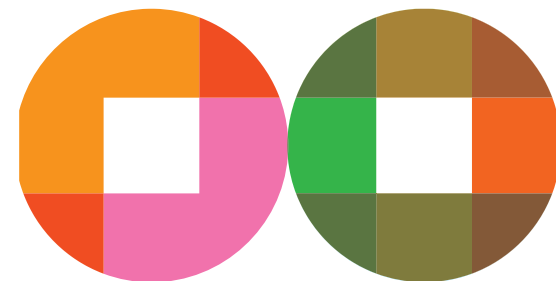
Op margedagen van zes omliggende basisscholen biedt De Mussen een programma aan, zodat de kinderen een leuke en leerzame dag op De Mussen kunnen beleven.

Huiswerkbegeleiding

In overleg met de scholen organiseert De Mussen twee keer per week na school huiswerkbegeleiding voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Enthousiaste vrijwilligers begeleiden kinderen bij hun huiswerk en het maken van werkstukken.

Minibieb

De Minibieb in De Mussen bestaat uit meerdere boekenkasten verspreid door het gebouw waar kinderen en hun ouders kinderboeken kunnen lenen en ruilen. En als je een boek hééél erg mooi vindt, mag je het houden! Voor de kinderen is de minibieb een hele laagdrempelige manier om ook thuis te kunnen lezen en te ervaren hoeveel plezier een mooi boek kan geven.

KINDEROPVANG DE MUSSEN

Het team

Bij de Stichting Kinderopvang De Mussen zijn Peuteropvang en Buitenschoolse opvang ondergebracht. Het team bestaat uit 12 pedagogisch medewerkers die worden ondersteund door assistenten met participatiebanen en stagiaires.

Ouders

Zowel in de Peuteropvang als in de BSO streven we samen met ouders naar optimale ontwikkelingskansen voor kinderen. Bij het halen en brengen van de kinderen is er dagelijks contact met de ouders. Regelmatig zijn er gesprekken met ouders waarbij de ontwikkeling van hun kind wordt besproken. Bij de Peuteropvang worden ouders gestimuleerd om mee te spelen op de groepen en mee te doen met ouder & kind activiteiten. Daarnaast konden ouders ook het afgelopen jaar deelnemen aan tal van programma's en activiteiten in de Mussen in het kader van opvoedingsondersteuning.

Ook de BSO werkt nauw samen met de ouders. Veel kinderen zijn vier of vijf dagen bij ons en voor hen is de opvang een 2e thuis waar we ouders bij betrekken. Tevens worden ouders geraadpleegd voor inhoudelijke en beleidsmatige zaken.

VOORSCHOOLSE PEUTEROPVANG DE MUSSEN

Peuteropvang De Mussen biedt Voorschoolse educatie aan peuters van 2,5 tot 4 jaar. Bij de Peuteropvang worden kinderen voorbereid op een goede start op de basisschool, hetgeen hun kansen op een succesvolle schoolloopbaan zal vergroten.

De kinderen die Peuteropvang De Mussen bezoeken hebben vrijwel allemaal een 'indicatie voor extra speel-leertijd' en bezoeken de opvang 4 dagdelen per week. Peuters komen voor een indicatie in aanmerking wanneer thuis een andere taal dan het Nederlands wordt gesproken en/of indien het CJG een achterstand op sociaal-emotioneel gebied constateert.

WAT LEREN KINDEREN OP DE PEUTEROPVANG?

- 3.000 Nederlandse woordjes
- Knippen, plakken en kleuren
- Hun mama even missen
- Puzzelen, bouwen
- Rennen, klimmen en fietsen
- Opruimen
- Kleuren en vormen
- Gesprekjes voeren en vertellen in de groep
- Samen spelen
- Samen overleggen
- Meedoen in een groep
- Voor jezelf opkomen
- Ruzies bijleggen
- Zelfstandig dingen doen, bijvoorbeeld aankleden
- Zelf oplossingen zoeken

Methode Speelplezier

Peuters ontwikkelen zich door te spelen. Als één van de eerste peuterspeelzalen in Den Haag is De Mussen in 2018 gebruik gaan maken van de methode Speelplezier. Bij Speelplezier worden spelenderwijs verschillende thema's behandeld. Gedurende een themaperiode demonstreert de leidster tijdens een rollenspel of tafelpoppenspel rondom een nieuw woord of begrip. Aansluitend wordt het spel in de grote groep gespeeld. De betekenis van nieuwe woorden worden lijfelijk ervaren. Kinderen bereiden spelenderwijs hun woordenschat uit en worden geïnspireerd om zelf te spelen. In de periode daarna worden de spelen verdiept. De leidster speelt naast de kinderen en lukt al spelend, de kinderen uit tot een gesprek. Ook als de kinderen vrij spelen verkrijgt de leidster het spel met spelinterventies.

Samenspel

Voor peuters van 2 tot 2,5 jaar organiseert De Mussen Samenspel, een wekelijkse speelochtend voor kind én ouder waardoor de overstap naar de peuteropvang soepel verloopt.

5e dagdeel

Peuteropvang De Mussen heeft in 2018 aan een pilot meegedaan voor een 5e dagdeel peuteropvang. Door deze pilot konden de peuters een extra dagdeel komen spelen. Het 5e dagdeel is succesvol gebleken en zal worden voortgezet.

Samenwerkingspartners

Basisschool de Triangel is onze samenwerkingspartner voor VVE. De werkwijze en de (thema)planning wordt op elkaar afgestemd. Met de interne begeleider van de school is er drie keer per jaar een kindbespreking en zij begeleidt het team en de ouders wanneer er sprake is van zorg met betrekking tot de ontwikkeling van kinderen. De Mussen neemt deel aan het Stedelijk VVE Netwerk waarin wordt samengewerkt rond zowel landelijke als stedelijke ontwikkelingen.

Harmonisatie

Sinds 2018 is de harmonisatie van peuterspeelzalen, voorscholen en kinderopvang een feit. Dankzij extra inspanningen van het team is ernaar gestreefd de veranderingen zo goed mogelijk te laten verlopen. Het kostte vooral tijd en moeite om ouders te begeleiden bij het regelen van de financiering. Gelukkig was de terugloop slechts tijdelijk van aard en heeft De Mussen ook in 2018 weer een positieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van jonge kinderen en hun kansen voor de toekomst.

Buitenschoolse Opvang De Mussen

Sinds 2016 heeft De Mussen een kleinschalige BSO die plek biedt aan 20 kinderen in de basisschoolleeftijd. Kinderen van werkende

of studerende ouders kunnen 5 dagen per week na schooltijd, op margedagen en in de schoolvakanties opgevangen worden.

Aanbod

In 2018 was de BSO nog volop in ontwikkeling. Het afgelopen jaar is de inrichting van de lokalen herzien, er zijn speelhoeken gecreëerd en nieuwe materialen aangeschaft. Ook is er veel aandacht geweest voor het pedagogisch beleid en het activiteiten-aanbod. We hebben gezocht naar de juiste balans tussen gerichte en vrije activiteiten. In het kader van talentontwikkeling worden de kinderen gestimuleerd deel te nemen aan

het programma van de Talententent! van het buurthuis, zoals schilderles, drama of judo. De kinderen kunnen ook begeleiding krijgen bij hun huiswerk. Daarnaast is het voor de kinderen belangrijk om de mogelijkheid te hebben om uit te rusten na een drukke schooldag en/of met leeftijdgenootjes of zelfstandig te kunnen spelen.

De samenwerking met het vakantiewerk van De Mussen krijgt steeds beter vorm. In alle schoolvakanties nemen de pedagogisch medewerkers en de kinderen deel aan de activiteiten in en buiten het buurthuis.

VOLWASSENEN

PARTICIPATIE

Ook voor volwassenen in de Schilderswijk is De Mussen een plek waar zij elkaar kunnen ontmoeten en zich op velerlei gebied kunnen ontwikkelen.

Participatieladder

Als leidraad bij onze methodiek wordt de participatieladder gehanteerd, elke trede van de ladder staat voor een bepaalde mate van participatie. De bedoeling is dat wijkbewoners door deelname aan activiteiten bij De Mussen hoger stijgen op de participatieladder.

Wijkbewoners komen (bijvoorbeeld via de Schilderswijk Moeders) naar De Mussen om anderen te ontmoeten en doorbreken hiermee hun isolement (van trede 1 naar trede 2). Daarna gaan mensen cursussen volgen (trede 3) en vaak ook vrijwilligerswerk doen (trede 4). Sommige vrijwilligers worden via de Stipregeling medewerkers van De Mussen (trede 5) en/of anderen vinden via Werkplaats De Mussen betaald werk (trede 6). Op deze manier levert De Mussen een bijdrage aan de sociale en economische zelfredzaamheid van wijkbewoners.

6 Betaald werk

5 Betaald werk met ondersteuning

4 Onbetaald werk

3 Deelname georganiseerde activiteiten

2 Sociale contacten buitenshuis

1 Geïsoleerd

Faciliteren van Buurtgroepen

In het kader van participatie kunnen buurtgroepen en zelforganisaties uit de wijk gratis gebruik maken van ruimten in De Mussen.

De Schilderswijk Moeders - van klacht naar kracht

De Schilderswijk Moeders zijn getrainde moeders uit de wijk die andere moeders in de wijk ondersteunen en activeren. De Schilderswijk Moeders zetten hun kennis en ervaringsdeskundigheid in om andere vrouwen te bereiken en hen op weg te helpen naar zelfstandigheid of zelfredzaamheid. Zij werken hierbij nauw samen met bestaande organisaties, netwerken en verbanden in de Schilderswijk. In 2018 hebben de Schilderswijk Moeders ruim 500 vrouwen ondersteund, waarvan er bij 284 vrouwen sprake was van langdurig contact.

In 2018 bestond het team van de Schilderswijk Moeders uit 18 vrouwen. De kracht van het team is de diverse achtergrond. De vrouwen hebben hun wortels in de Marokkaanse,

Somalische, Turkse, Surinaamse, Soedanese, Caribische en Antilliaanse gemeenschap in de Schilderswijk.

De Schilderswijk Moeders houden tweemaal per week een spreekuur en bezoeken gezinnen aan huis. Zij komen dus letterlijk achter voordeuren waar de reguliere hulpverlening veelal niet komt. Dit maakt dat zij een belangrijke signalerende functie hebben en een brug zijn naar de hulpverlenende instanties. Daarnaast schakelen deze instanties de Schilderswijk Moeders ook in om extra ondersteuning te bieden aan hun cliënten.

CASUS VAN EEN SCHILDERSWIJK MOEDER

Dit verhaal raakt mij heel erg omdat ik niet kan geloven dat iemand zo kwaadaardig kan zijn. De mevrouw die ik begeleid is getrouwd en heeft twee kinderen. Haar leven verliep heel rustig tot er op een dag een ruzie ontstond die volledig uit de hand liep. Mevrouw was aan het koken toen haar man vroeg of ze thee voor hem kon zetten. Niet zij, maar een neef die bij hen aan het logeren was, heeft de thee klaargezet. Haar man werd woest toen hij zag dat niet zijn vrouw maar zijn neef de thee had gemaakt. Hij schreeuwde dat dit de taak van de vrouw was en was zo boos dat hij de theepot met heet water over de vrouw heeft gegooit. De vrouw schreeuwde het uit van de pijn maar haar man deed niets. Gelukkig heeft de neef de hulpdiensten gebeld. Zij is naar het ziekenhuis vervoerd en haar man is

aangehouden door de politie. Hij is uiteindelijk vrijgelaten, omdat ze geen aangifte had gedaan. Ze was op dat moment teveel in shock om te handelen.

Een paar weken na dit incident heeft ze mij gebeld om te zeggen dat ze aangifte wilde doen en de echtscheiding aan ging vragen. We zijn samen naar het politiebureau gegaan. De politie is op zoek naar haar man maar ze kunnen hem niet vinden. Hierdoor is ze heel erg angstig en heeft psychische klachten. Ze krijgt hiervoor slachtofferhulp. Om de echtscheiding te starten heb ik een advocaat ingeschakeld. Daarnaast heb ik samen met slachtofferhulp een psycholoog gezocht die Arabisch spreekt zodat zij kan verwerken wat er allemaal met haar is gebeurd. Ik hoop dat ze met deze hulp weer verder kan met haar leven”,

Marokkaanse Schilderswijk Moeder.

Lustrumfeest

In 2018 vierden de Schilderswijk moeders hun eerste lustrum. Er was een vrouwenfeest voor de buurt en een lustrumbijeenkomst waar zowel burgemeester Krikke als wethouder Parbhudayal te gast waren. De bijeenkomst werd geopend door een aantal Schilderswijk Moeders die op het podium hun indrukwekkende levensverhaal deelden met het publiek. Ze vertelden over hun jeugd en hun eerste jaren in Nederland. De rode draad in al hun verhalen was de aanvallende eenzaamheid en het isolement, hoe ze

dit hebben kunnen doorbreken en hoe ze met hun ervaringen van toen andere vrouwen nu kunnen ondersteunen. Daarna hield Hans Bellaart van het Verweij Jonker instituut een verhaal over het wetenschappelijk onderzoek ('Bereikt en geholpen') naar de maatschappelijke en economische baten van het project. De conclusie van dit onderzoek was dat 'de Schilderswijk Moeders met hun inzet een positieve maatschappelijke meerwaarde leveren, waarbij de kosten meer dan worden gecompenseerd door de baten'.

Na dit positieve verhaal werd de 'living library' geopend. Iedere bezoeker kon een Schilderswijk Moeder 'lenen' en met haar in gesprek gaan over haar werkzaamheden. Aan het slot van de bijeenkomst werden de ambassadeurs van het project aan de zaal voorgesteld.

Ambassadeurs

Om het project te verduurzamen en te verstevigen zijn er een vijftal ambassadeurs aangesteld:

- Kirsten van den Hul, Tweede Kamerlid PvdA
- Fatima Faïd, gemeenteraadslid Haagse Stads Partij
- Samir Ahraoui, gemeenteraadslid PvdA
- Wietske Kamsma, medewerker Number 5 Foundation
- Hans Bellaart, onderzoeker Verweij Jonker instituut.

We zijn heel blij en trots dat deze mensen zich voor het project in willen gaan zetten!

Proeflokaal

Samen met Theater de Vaillant en buurtcentrum Mandelaplein organiseert De Mussen het Proeflokaal. Wekelijkse kunnen wijkbewoners elkaar, op elk van deze locaties,

tijdens een smakelijke lunch ontmoeten. Rondom de lunch worden er cursussen en workshops voor oudere wijkbewoners georganiseerd, zoals stoelyoga, tekenen en schilderen en is er gelegenheid om een spelletje met elkaar te doen. Veel geïsoleerde ouderen bezochten het afgelopen jaar het Proeflokaal en hebben zich daarna ingeschreven bij andere activiteiten.

Cursusaanbod

Het afgelopen jaar bestond het cursusaanbod bij De Mussen uit onder andere Nederlandse les, conversatielessen, computerlessen en fietslessen. Voor sommige vrouwen is de deelname aan één van de cursussen in De Mussen een eerste stappen om buitenshuis activiteiten te ondernemen.

"Elke jaar zijn er weer nieuwe activiteiten voor kinderen en ouders. De kinderen én de moeders leren en ontdekken veel op De Mussen."

Hedia 42 jaar

44

Opvoedingsondersteuning

Medewerkers van De Mussen ondersteunen ouders bij opvoedingsvragen. Tijdens de koffieochtend worden ook regelmatig thema's besproken met betrekking tot opvoeden en opgroeien van kinderen.

Ontbijt je Wijs

Maandelijks wordt er een 'Ontbijt-je Wijs' bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten wordt, tijdens een ontbijt, met de aanwezige 80 moeders gesproken over zaken met betrekking tot opvoeden en ouderbetrokkenheid van ouders bij de school. Het afgelopen jaar zijn er verschillende

thema's besproken. School en kinderen, emancipatie, opvoeding, slapen en stress, de buurt, orgaandonatie, gezondheid, drugs, mantelzorg, veiligheid, etc.

Week van de opvoeding

Tijdens de week van opvoeding in oktober zijn er verschillende bijeenkomsten geweest waar ouders en deskundigen met elkaar praten over zaken rondom opvoeding. Meer dan 250 ouders bezochten de verschillende workshops en lezingen.

Bureau Jongeren Perspectief

Het Bureau Jongeren Perspectief (BJP) heeft het afgelopen jaar ondersteuning gegeven aan ruim 150 mensen uit heel Den Haag, die te maken hadden met veelal complexe multi problematiek. De projectmedewerker van het BJP gaat outreachend te werk en komt bij zijn werkzaamheden veel personen en gezinnen tegen die moeite hebben om hun weg te vinden in de Haagse/Nederlandse samenleving. Mensen die vaak te maken

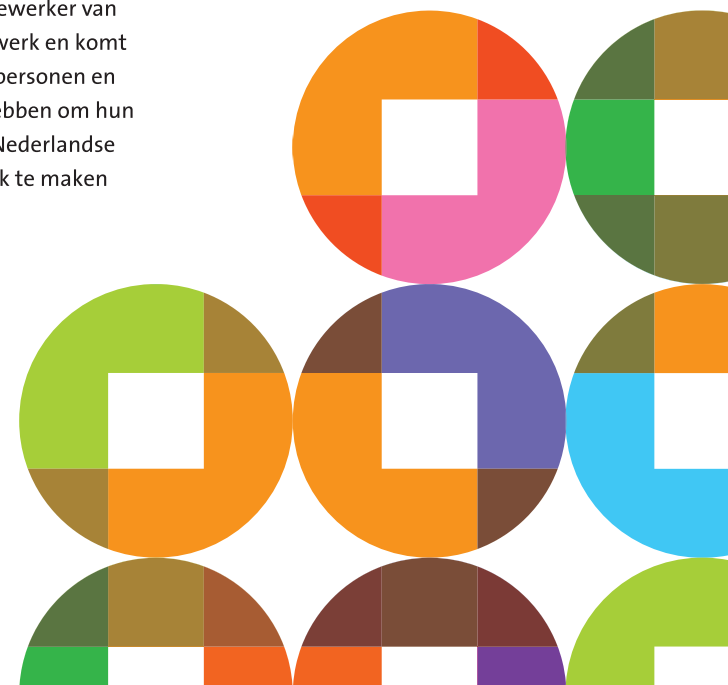
hebben met multi problematische situaties en voor wie veelal, om uiteenlopende redenen, de drempel naar hulpverlenende instellingen te hoog is en ons bureaucratische systeem te ingewikkeld.

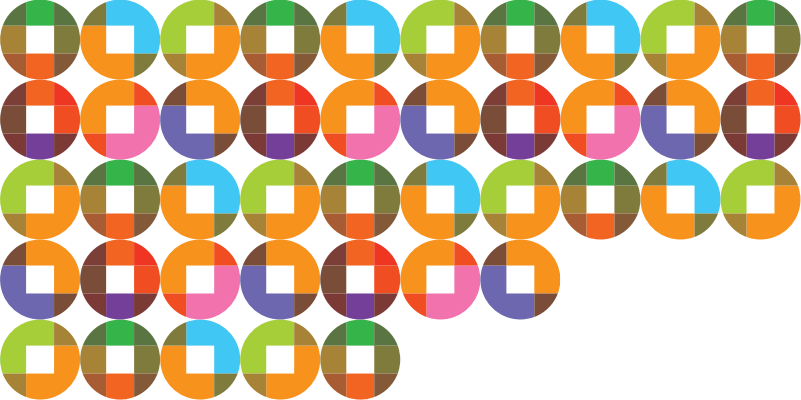
Door begeleiding van het BJP kan hulp worden opgezet en gemonitord.

"Ik kom al bijna 10 jaar in De Mussen. Er zijn vele activiteiten voor jong en oud. We krijgen heel veel nuttige informatie tijdens de koffieochtend"

Zohra, 43 jaar

45

Evenementen

Ook het afgelopen jaar zijn er weer een aantal grote evenementen georganiseerd. Bij de jaarlijkse participatiemarkt in De Mussen presenteren verschillende organisaties en instellingen, die actief zijn in de Schilderswijk, zich aan de bewoners. Op internationale vrouwendag dansten meer dan 150 vrouwen met roots uit de hele wereld de sterren van de hemel. Tijdens de Iftar kwamen er evenveel wijkbewoners, moslims en niet-moslims, naar De Mussen om het vasten te breken. Tot in de nachtelijke uurtjes zijn bezoekers gebleven om met elkaar te praten: het was een hele bijzondere gebeurtenis! Ook het kerstdiner werd bijgewoond door veel vrijwilligers en actieve bewoners en was als vanouds gezellig.

Vadercentrum – voor mannen in de wijk

Afgelopen jaar werd met behulp van Europese, landelijke en lokale fondsen het Vadercentrum gestart. Doel van het Vadercentrum is het bevorderen van mentale en fysieke gezondheid van mannen in de Schilderswijk. Ruim 160 mannen vonden het afgelopen jaar hun weg naar de activiteiten van het Vadercentrum, zoals sport, cursussen en voorlichtingen over diverse onderwerpen,

waaronder opvoeding. Veel mannen lieten hun gezondheid meten op de Health Kiosk, waarna ze advies op maat kregen, hoe hun gezondheid verbeterd kon worden. Heel populair was het Old Star team van het Vadercentrum, dat het afgelopen jaar met veel plezier heeft gevoetbald en op diverse plaatsen in het land op toernooi is geweest. Op deze manier draagt de Werkplaats ook bij aan armoedebestrijding in de Schilderswijk.

Werkplaats De Mussen – van wens naar werk

Een ander Europees project van De Mussen is de Werkplaats. Bij de Werkplaats geven getrainde vrijwilligers (mentoren) ondersteuning aan werkloze wijkbewoners (mentees) in hun zoektocht naar werk. Samen onderzoeken zij waar de kansen liggen, welke voorbereiding er nodig is, bereiden zij sollicitaties voor en speuren de arbeidsmarkt af naar passende vacatures. Het netwerk en de ervaring van de mentor vormt daarbij de steun in de rug voor wijkbewoners. Doordat iedere mentor slechts één wijkbewoner begeleidt kan maatwerk worden geleverd. Ook het feit dat De Mussen passende kinderopvang kan aanbieden draagt bij aan het succes van De Werkplaats. Bij de Werkplaats ontmoeten

mensen met een heel verschillende achtergrond elkaar en gaan ‘zand en veen’ een intensieve relatie met elkaar aan, hetgeen van waarde is voor een gesegregerde stad als Den Haag. De aanpak van de Werkplaats is ook vorig jaar succesvol geweest. 62 mentees hebben via de Werkplaats een baan gevonden. Het betreft met name vrouwen, waardoor het gezinsinkomen vaak 100% is geste- gen. Op deze manier draagt de Werkplaats ook bij aan armoedebestrijding in de Schilderswijk.

Beste mensen van de werkplaats,

Hierbij wil ik kort samenvatten wat ik heb ervaren tijdens dit project. Ik kwam hier om mezelf te verbeteren met het schrijven van een sollicitatiebrief. Ik kan zeggen dat ik daar zeker op vooruit ben gegaan.

Ik heb gesolliciteerd op een vacature en ben opgeroepen voor een gesprek en naar aanleiding hiervan ben ik ook aangenomen. Ik heb mijn doel dus bereikt, mede dankzij mijn mentor Ineke. Door de werkplaats heb ik veel meer zelfvertrouwen gekregen en weet ik dat ik veel meer kan bereiken dan dat ik eerst dacht.

Dus hierbij wil ik jullie allen bedanken voor alle hulp en dit project.

Fatima

BEWEGEN & GEZONDHEID

Sporten bij De Mussen is veel meer dan slechts een les bezoeken; het is letterlijk en figuurlijk in beweging komen, beter in je vel gaan zitten, contacten maken en je burens en buurt leren kennen.

Buurtsportvereniging (BSV) De Mussen (Stichting Buurtsport De Mussen)

BSV De Mussen heeft als doel het bieden van een laagdrempelig sportaanbod voor bewoners van de Schilderswijk. Het afgelopen jaar

had de BSV ruim 220 actieve leden. De BSV heeft een veelzijdig sportaanbod voor volwassenen op het gebied van fitness, aerobische, pilates, yoga, voetbal, tafeltennissen, wandelen, fietsles, etc. Ruim 36 uur per week is er sportaanbod voor volwassenen. Daarnaast krijgen buurtbewoners bij de verschillende sportspreekuren in de wijk informatie over een gezonde levensstijl en wordt er begeleiding gegeven als mensen willen afvallen. Het afgelopen jaar nam een groep van de BSV ook weer deel aan de Nationale Diabetes Challenge.

Buurtsportcoach

De Buurtsportcoach streeft er naar dat inactieve volwassenen in de Schilderswijk gaan bewegen. De Buurtsportcoach werkt vanuit De Mussen en vanuit Gezondheidscentra De Rubenshoek en De Koning. In 2018 heeft de Buurtsportcoach ruim 80 inactieve volwassenen bereikt en in beweging gezet: een goede ontwikkeling in de wijk, waar 65% van de bewoners een chronische ziekte heeft en 28% te kampen heeft met overgewicht.

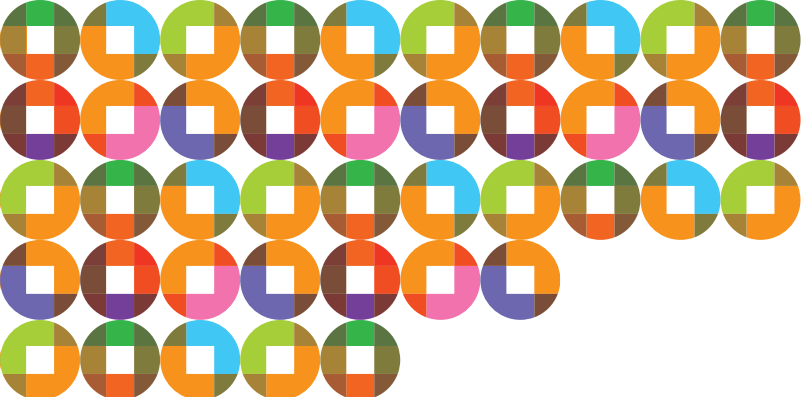
Gezonde voeding

Ook in 2018 zijn moeders regelmatig voorgelicht over het belang van gezonde voeding en werden er samen veel gezonde maaltijden gekookt.

**De Mussen heeft
het afgelopen jaar
1000 volwassenen
bereikt**

STEUN VOOR DE MUSSEN

Het werk van Meester de Bruin werd bijna een eeuw geleden mogelijk gemaakt door de steun van de Haagse Burgerij. Anno 2018 is de steun van fondsen, serviceclubs, burgers en bedrijven voor De Mussen nog steeds van groot belang. Met financiële ondersteuning en vrijwillige inzet kunnen succesvolle activiteiten behouden blijven en nieuwe activiteiten worden ontwikkeld.

Fondsen

Lokale, nationale en Europese fondsen ondersteunden De Mussen in 2018. Hierdoor konden nieuwe projecten doorgang vinden, een gedeelte van het gebouw worden verbouwd en kon het gebouw verder worden ingericht. Wij zijn alle fondsen hiervoor zeer erkentelijk!

Steun van donateurs en Haagse bedrijven aan de TalentenTent!

Ook in 2018 werd het talentontwikkelingsprogramma de TalentenTent! ondersteund door tal van donateurs, serviceclubs en bedrijven.

U KUNT DE MUSSEN OOK STEUNEN!

Als vrijwilliger of met een donatie.

Kijk voor de verschillende mogelijkheden op onze site: www.demussen.nl

Activa	31 december 2018	31 december 2017
Vlottende Activa		
Vorderingen	€ 282.581	€ 186.224
Nog te ontvangen subsidies, bijdragen en subsidies	€ 347.173	€ 272.333
Liquide middelen	€ 104.335	€ 147.291
	€ 734.335	€ 605.848
	€ 734.335	€ 605.848

Crediteuren	€ 24.298	€ 30.655
Belastingen, premies en sociale verzekeringen	€ 94.891	€ 68.995
Terugbetalingsverplichting subsidies en nog te besteden subsidies	€ 20.730	€ 178.710
Overige schulden en overlopende passiva	€ 549.526	€ 286.528
	€ 689.444	€ 564.887
	€ 734.335	€ 605.848

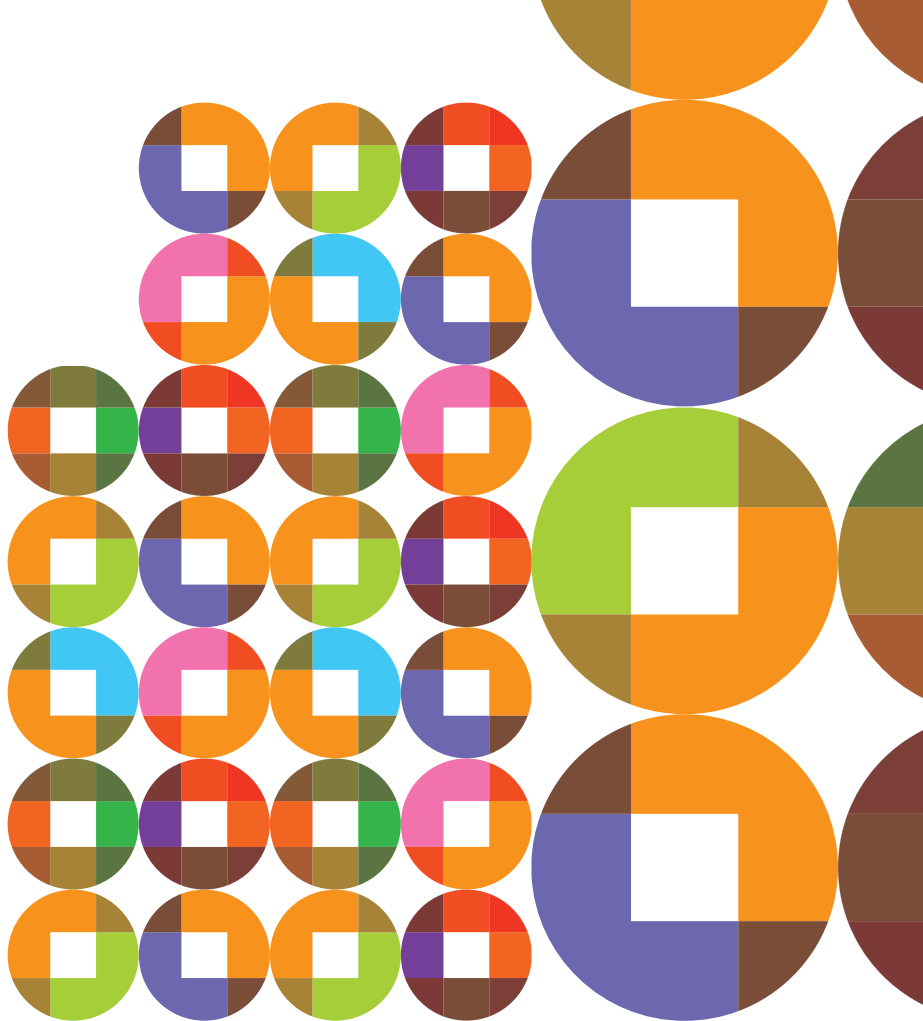

DE MUSSEN

Balans

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2018	2017
Baten		
Subsidies Gemeente Den Haag	€ 1.040.300	€ 1.461.331
Overige projectsubsidies	€ 622.025	€ 609.530
Overige baten	€ 218.558	€ 122.381
Lasten		
Personeelskosten	€ 1.005.775	€ 1.109.385
Huisvestingskosten	€ 300.519	€ 553.642
Organisatiekosten	€ 134.400	€ 155.541
Activiteit- en projectkosten	€ 435.684	€ 368.062
Overige baten en lasten	€ 574	€ 268
	€ 2.186.899	€ 2.186.899
Resultaat	€ 3.930	€ 6.343

Hoefkade 602
2526 CM Den Haag

t (070) 388 87 00
f (070) 380 53 95

info@demussen.nl
www.demussen.nl